

Upokojski glas

Za volanom pri osemdesetih

Tudi osemdesetletniki so lahko še zelo vitalni in zato povsem sposobni voziti motorno vozilo, a to morajo praviloma dokazati vsako leto.

Tek je zame pravi užitek

Šestinšestdesetletna Marija Žmavc iz Kranja se je s tekom začela ukvarjati pred dvanajstimi leti. Kot pravi, leta za tek niso ovira in so le izgovor.

Bonsaj

Bonsaj v japonščini pomeni drevo v posodi, ki je v primerjavi z drevesom v naravi temu ustrezno pomanjšano. Njegovo mesto je na prostem.

**Pokojnine
zaostajajo
za plačami**

Najave

4., 5.

Pokojnine še vedno zaostajajo za plačami

"V javnosti slišimo dvoje, nasprotujoče si trditve. Vlada trdi, da se pokojnine usklajujejo s plačami in da so v zadnjem letu realno celo porasle. Upokojenci ugotavljajo, da pokojnine tudi po dopolnitvi zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju še vedno zaostajajo za plačami za približno dva odstotka na leto," je v pogovoru, ki ga je pripravila Pokrajinska zveza društev upokojencev Gorenjske, dejal njen predsednik Janez Šolar.

13.

Obiranje sadja

Sadje, ki dozori na drevesu in ga obiramo v t. i. užitni zrelosti, je vedno slajše in sočnejše od tistega, ki ga kupimo v trgovini. V intenzivnih sadovnjakih se sadje obira nekoliko prej - v tehnološki zrelosti. Tudi v domačem sadovnjaku se lahko odločimo za obiranje v t. i. tehnološki zrelosti, če imamo posajenih več dreves in želimo del sadja čim dlje skladiščiti. Paziti moramo, da ne obiramo prezgodaj, saj to vpliva tako na količino kot na kakovost pridelka.

7.

Največ je osamljenih

"Starostniki se najpogosteje soočajo z osamljenostjo, nekateri imajo denarno stisko, ponekod zaznavamo tudi nasilje nad starejšimi," ugotavlja Edo Kavčič, gorenjski koordinator projekta Starejši za starejše.

16.

Kjer je pesem, sva tudi midva

Kamniški upokojenci si svojih kulturnih in družabnih prireditvev že dolgo ne morejo več predstavljati brez sodelovanja Angele in Jožeta Jagodica z Žal nad Kamnikom, s svojo glasbo pa sta vse bolj prepoznavna tudi v širši okolici. In to vsak na svoj način. Angela poje pri ljudskih pevkih Predicah, Jože s svojo harmoniko spremlja predvsem folklorno skupino Društva upokojencev Kamnik.

Uvodnik

Kaj je nevarnejše: globalno segrevanje ali upokojeenci?!

CVETO ZAPLOTNIK
novinar

Pri pokojninskem sistemu se po mnenju dr. Jožeta Mencingerja ne dogaja ničesar pretresljivega, tragičnega, to kaže tudi delež pokojnin v bruto domačem proizvodu, ki se je po pokojninski reformi leta 2000 predvsem zaradi zniževanja razmerja med plačami in pokojninami zniževal in je manjši od evropskega povprečja.

Vsredo, 1. oktobra, je bil mednarodni dan starejših. Domovi za starejše so ob tem dnevu odprli svoja vrata in prikazali domsko življenje tudi morebitnim bodočim uporabnikom, v Cankarjevem domu v Ljubljani je bil Festival za tretje življenjsko obdobje s ponudbo izdelkov in storitev za starejše, s pogovori o problemih starejših, s kulturnimi in zabavnimi dogodki, a tudi z različnimi pogledi na finančno vzdržnost pokojninskega sistema ... Ugledni ekonomist in nekdanji rektor ljubljanske univerze dr. Jože Mencinger se je v kratkem, jedrnatem in vsem razumljivem predavanju Ali upokojeenci res ogrožajo finančni sistem? provokativno vprašal, kaj je nevarnejše - globalno segrevanje ali upokojeenci. Čeprav na to dilemo ni dal dokončnega odgovora, bi po tem, kar je povedal zbranim (med njimi je bil tudi verjetni bodoči predsednik vlade Borut Pahor), vendarle lahko sklepali, da je pravi odgovor: segrevanje. Pri pokojninskem sistemu se po Mencingerjevem mnenju namreč ne dogaja ničesar pretresljivega, tragičnega, to kaže tudi delež pokojnin v bruto domačem proizvodu (BDP), ki se je v Sloveniji po pokojninski reformi leta 2000 predvsem zaradi zniževanja razmerja med plačami in pokojninami zniževal in je manjši od evropskega povprečja. Da bi ob naraščajočem staranju prebivalstva finančne probleme pokojninske blagajne reševali z večjo rodnostjo, s priseljevanjem in ustvarjanjem številnih novih delovnih mest, je precej skregano z realnostjo, razmerje med povprečno plačo in povprečno pokojnino pa je tudi že na skrajni točki. Edina rešitev, pravi dr. Mencinger, je ohranitev sedanjega sistema medgeneracijske solidarnosti, možni pa so popravki tega sistema - povečanje deleža pokojnin v bruto domačem proizvodu (v Italiji je, na primer, ta delež 14-odstotni), upokojeitev ob višji starosti (naravna dela se je pri večini poklicev spremenila) in tudi skrajšanje mladostne odvisnosti. "Najslabša rešitev bi bila privatizacija pokojninskega sistema," je bil kategoričen dr. Mencinger in poudaril, da je to bržkone vsem postalo jasno vsaj zdaj ob finančni krizi, ki pretresa ZDA in tudi že Evropo. Staranje prebivalstva postaja velik izziv za evropsko in slovensko družbo, tudi zato, ker se s tem problemom ukvarja prvič v svoji zgodovini. Po podatkih državnega statističnega urada je bilo v Sloveniji ob koncu 1995. leta 12,5 odstotka ljudi, starih 65 let in več, letos je toliko starih že skoraj petina prebivalstva, po evropskih projekcijah naj bi se ta delež do leta 2060 povzpел na 35 odstotkov. Ljudje umirajo vse starejši, v zadnjih treh desetletjih se je v Sloveniji povprečna starost umrlega moškega povečala za več kot šest let, povprečna starost umrle ženske pa skoraj za osem let. Lani umrli moški so bili v povprečju stari 69 let, ženske 78 let. Tudi pričakovano trajanje življenja, ki kaže na zdravje prebivalstva, se povečuje. Deček, rojen v letih 2005 ali 2006, lahko pričakuje, da bo dočakal skoraj 75 let starosti, deklica, rojena v tem času, pa blizu 82 let.

Pokojnine

Pokojnine še vedno zaostajajo za plačami

Upokojenci z izračuni dokazujejo, da pokojnine tudi po spremembi zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju še vedno zaostajajo za plačami za približno dva odstotka na leto.

CVETO ZAPLOTNIK

V javnosti slišimo dvoje, nasprotujoče si trditve. Vlada trdi, da se pokojnine usklajujejo s plačami in da so v zadnjem letu realno celo porasle. Upokojenci, predvsem tisti, ki spremljajo gibanje pokojnin, ugotavljajo, da pokojnine tudi po dopolnitvi zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju še vedno zaostajajo za plačami za približno dva odstotka na leto. Nekateri, ki

ne poznajo razmer na pokojninskem področju, trdijo, da je usklajevanje pokojnin s plačami edinstven primer v Evropi, upokojenci pa smo prepričani, da je edinstven primer tudi zniževanje pokojnin v primerjavi s plačami, pri tem pa denar v pokojninski blagajni še dodatno nažira inflacija," je v pogovoru, ki ga je pripravila Pokrajinska zveza društev upokojencev Gorenjske, dejal njen predsednik **Janez Šolar** in poudaril, da je v Sloveniji že več kot 250 tisoč upokojencev in delavcev z nizkimi plačami pod pra-

Janez Šolar

Pogovor o problematiki pokojnin je bil v predvolilnem času, zato so se ga udeležili tudi nekateri poslanci oz. kandidati za poslance. Branko Grims (SDS) je želel pojasniti, kdo je predlagal in glasoval za izločitev Kapitalske družbe iz zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, a so ga navzoči prekinili z besedami, češ da od razčiščevanja za nazaj ne bo nobenih koristi. Darja Lavtižar Bebler (SD) se je zavzela za finančno in socialno vzdržan pokojninski sistem in za spremembe, ki bi zaposlene spodbujali k čim daljši delovni aktivnosti. Anton Kokalj (N.Si) je ugotavljal, da ima Slovenija glede na evropsko povprečje zelo mlade upokojence.

gom revščine. "Ne potrebujemo revolucionarnih sprememb na področju pokojninske zakonodaje, treba pa je vzpostaviti red pri plačilu prispevkov v pokojninsko blagajno, odpraviti vse olajšave pri plačevanju prispevkov, poravnati obveznosti do odpuščenih delavcev ...," našteva Šolar in predlaga, da bi vse prispevke revalorizirali glede na rast plač in da bi pokojnine povečevali s takšnim odstotkom, kot se povečuje zbrani znesek v pokojninski blagajni. Kar zadeva Kapitalsko družbo (KAD), predlaga, da bi jo preoblikovali v pokojninsko banko. "Vsi prejemniki izplačil iz pokojninske blagajne bi postali komitentni te banke. Presežna sredstva bi plasirali v gospodarstvo, v donosne investicijske sklade, obveznice in morebiti tudi v obnovo železnic," pravi Janez Šolar in dodaja, da bi s predlaganimi spremembami pove-

čali možnosti za preživetje in krepitev pokojninskega sistema ter z obrestovanjem plačil ustvarili zadosti sredstev za izplačilo pokojnin mlajšim generacijam. Predsednica Zveze društev upokojencev Slovenije (ZDUS) **dr. Mateja Kožuh Novak** je povedala, da se na zvezo vsak dan obračajo upokojenci, ki s pokojnino ob vseh podražitvah v zadnjem času ne morejo več preživeti. Štiri petine upokojencev ima manj kot sedemsto evrov pokojnine, v državne domove za ostarele grede lahko le tisti, ki imajo na mesec vsaj šeststo evrov dohodkov. "Prva naloga države je boj proti revščini," meni predsednica slovenskih upokojencev in poudarja, da bo v prihodnje treba nekaj spremeniti v pokojninskem in plačnem sistemu. **Anka Tominšek**, ki v ZDUS-u vodi komisijo za pokojninski sistem, je opozorila, da

Pokojnine

Mateja Kožuh Novak

Franc Šmajd

bi pokojninski sistem ob uveljavitvi predloga gorenjske pokrajinske zveze lahko zašel v izgubo, dejala pa je tudi, da sedanji sistem vsebuje dva socialna "korektiva" - varstveni dodatek in najnižjo pokojninsko osnovo. **Drago Štefe**, ki je 1. oktobra sklenil petletni upokojenski staž, pravi: "Ni res, da se pokojnine dosledno usklajujejo s plačami, res pa je, da se je z zadnjo spremembo zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju upočasnilo zniževanje pokojnin v primerjavi s plačami. Pokojnine bi morale usklajevati glede na rast neto ali bruto plač, odvisno od tega, kaj bi bilo za upokojence ugodnejše; zvišati pa bi morali tudi regres." **Janez Kuralt** je menil, da usklajevanje pokojnin glede na od-

stotek porasta plač ni pravično in da bi morali vzpostaviti sistem, ki bi zmanjševal socialne razlike. **Nada Mihajlovič** je predlagala, da bi pokojninski sistem "očistili" vseh izplačil, ki ne sodijo v pokojninsko blagajno. **Marjan Podgoršek** je opozarjal, da osnovna težava niso pokojnine, ampak občutno naraščanje cen življenjskih potrebščin in tudi nekaterih javnih dobrin. "Upokojenci se zavzemamo za rast plač in pokojnin," je dejal predsednik kranjskega društva upokojencev **Franc Šmajd** in navedel podatek, da so upokojenci v štirih letih pred spremembo zakona zaradi nedoslednega usklajevanja pokojnin s plačami zgubili dve pokojnini in pol, tudi zdaj pa pokojnine zaostajajo za rastjo plač.

Spoznajajo Slovenijo

CVETO ZAPLOTNIK

V Društvu upokojencev Elektro Gorenjska so tudi letos zelo dejavni. Kot navaja predsednik društva **Matija Kenda**, so si na izletu sredi maja najprej ogledali avtomatizirano vodno elektrarno Škofja Loka, predstavnik Gorenjskih elektrarn pa jim je pojasnil delovanje elektrarne in tudi razmere ob lanskih septembrskih poplavah. Pot so nadaljevali po Poljanski dolini do Zgornje Žetine, odkoder so se povzpeli do planinske kočice na

Blegošu in nato še do vrha. Junija so se odpravili v Prekmurje in na Goričko, kjer so si ogledali Grad na Goričkem in cerkev Rotundo, ki je znana po okroglem tlorisu. Avgusta jih je pot vodila na Vršič in naprej preko Slemenena v Tamar. Ustavili so se pri Ruski kapelici, se s prelaza Vršič odpravili peš proti Slemenovi Špici na 1.911 metrov nadmorske višine, od tam pa nadaljevali pot v Tamar in do Planice. Med povratkom v Kranj so si pri Zelencih ogledali še izvir Save Dolinke.

Upokojenci iz DU Elektro Gorenjska na vrhu Blegoša

KRANJ

Vabijo na pohode, izlete, plavanje ...

Društvo upokojencev Kranj vabi oktobra na različne pohode in izlete. V torek, 7. oktobra, bo turistični izlet po severozahodni Koroški in kolesarjenje na relaciji Kranj-Šenčur-Voklo-Dragočajna-Reteče-Kranj, v četrtek, 16. oktobra, planinski izlet Vače-Zasavska Sveta Gora, v torek, 21. oktobra, izlet z možnostjo kopanja v Ptujskih toplicah in kolesarski izlet v neznanu, v četrtek, 23. oktobra, pohod na Goli vrh in Pšajnovico, v četrtek, 30. oktobra, pa še planinski izlet iz Mojstrane na Jerebikovec (Mežakla). Plavalna sekcija bo v ponedeljek, 6. oktobra, začela z rekreacijskim plavanjem v olimpijskem bazenu v Kranju, plavanje bo od pol devetih do desetih dopoldne. Sekcija za ročna dela je v torek, 23. septembra, začela z rednimi tedenskimi srečanji, na katera vabijo poleg članic tudi druge upokojenke in ljubiteljice ročnih del. Tovrstna srečanja so bolj družabnega značaja, vsaka prinese "svoje delo", ob tem pa še malo poklepetajo. C. Z.

Starejši za volanom

Voznik pri osemdesetih

Tudi osemdesetletniki so lahko še zelo vitalni in zato povsem sposobni voziti motorno vozilo, a to morajo praviloma dokazati vsako leto.

SIMON ŠUBIC

Vse več je upokojencev po 80. letu starosti, ki so sposobni opravljati razna fizična in umska dela, a kot nas je opozoril (anonimni) bralec, jim družba vse večje vitalnosti ne priznava. Tako ugotavlja vsakič, ko mora podaljšati veljavnost vozniškega dovoljenja. "Zdravniki dajejo soglasja za vožnjo upokojencem po 80. letu le po kapljicah, za eno, dve leti, izjemo ma za tri leta. Podaljšanje vozniškega dovoljenja pa vsakič v celoti plačam sam," nas je opozoril bralec in izračunal, da je pri zadnjem podaljšanju samo za osnovni zdravstveni in potrebne specialistične preglede (diagnostični laboratorij, oku list, psiholog) plačal slabih 118 evrov, kar je za upokojenca že precejšen znesek. Tudi 83-letni **Igor Slavec** iz Struževega meni, da bi mor da veljavnost vozniških dovoljenj starejšim od 80 let lahko podaljšali za daljšo dobo od enega leta, kakor so nazadnje storili tudi pri njem. "Večkrat poslušamo kritike, da smo starejši vozniki nevarni, a vprašajte se, kdo dirka po naših cestah - stari ali mladi vozniki. Vsak upokojenec, ki začuti, da ni več sposoben voziti, bo to prenehal početi sam od sebe," razmišlja Slavec, zadovoljen, ker še vedno lahko vozi in sta zato z ženo Ančko neodvisna od drugih. Z avtomobilom se lahko zapeljeta, kamorkoli in kadar koli želita. "Še vedno se vsako leto zapeljeva tudi na morje," pove.

Z ženo Ančko se še vedno zapeljeva tudi na morje v Istro, pravi 83-letni Igor Slavec. / Foto: Gorazd Kavčič

Na Upravni enoti Kranj so nam pojasnili, da se vozniško dovoljenje na podlagi Zakona o varnosti cestnega prometa praviloma izda do 80. leta starosti, po tem pa se podaljša za toliko časa, kolikor določi pooblaščen zdravnik v zdravniškem spričevalu, vendar za največ tri leta. "Od 19. januarja 2013 dalje bodo začela veljati nova zakonska določila, po katerih se bodo vozniška dovoljenja izdajala z veljavnostjo desetih let, po dopolnjeni starosti 70 let pa z veljavnostjo petih let, ob predložitvi zdravniškega spričevala," je zakonske določbe pojasnila **Nataša Rupnik**, svetovalka v Referatu za javni red in promet. Natančnih podatkov o številu imetnikov vozniških dovoljenj, ki so že dopolnili 80 let, nismo uspeli

pridobiti. Še najkoristnejši je podatek, da je UE Kranj v letu 2007 opravila skupno 2.125 podaljšanj vozniških dovoljenj, vendar pa so v ta podatek poleg starejših od 80 let vključeni tudi vozniki, ki jim je potekel status voznika začetnika ali so imeli zdravstvene omejitve.

Po zakonu je opravljen zdravstveni pregled (in morebitni dodatni specialistični pregledi) obvezen za podaljšanje veljavnosti vozniškega dovoljenja. Vozniki, ki so dopolnili 80 let (od 19. januarja 2013 naprej pa 70 let), morajo na zdravstveni pregled obvezno iti vsaj vsake tri leta. Zgodi se, da zdravnik izda negativno zdravniško spričevalo in vozniškega dovoljenja ni možno več podaljšati. Najbolj "iznajdljivi" zato poskusijo še s pregledom

pri drugem zdravniku in kar pogosto se zgodi, da v drugo pregled uspešno prestopajo. "Na upravni enoti opazamo, da so taki primeri kar pogosti. V takem primeru imamo možnost obvestiti inšpektorat na ministrstvu za zdravje, ki potem preveri, kako je lahko prvi zdravnik izdal negativno mnenje, drugi pa pozitivno," pojasnjuje Rupnikova.

Za osnovni zdravstveni pregled za vozniški izpit boste odšteli od slabih 37 evrov naprej, še precej več pa, če boste morali opraviti še pregled pri katerem drugem zdravniku - specialistu. Za podaljšanje veljavnosti vozniškega dovoljenja na upravni enoti pa potrebujete fotografijo in staro vozniško dovoljenje, medtem ko storitev stane 10,45 evra.

Društva upokojencev

Največ je osamljenih

"Starostniki se najpogosteje soočajo z osamljenostjo, nekateri imajo denarno stisko, ponekod zaznavamo tudi nasilje nad starejšimi," ugotavlja Edo Kavčič, gorenjski koordinator projekta Starejši za starejše.

ANA HARTMAN

Glavni cilj projekta Starejši za starejše, ki deluje pod okriljem Zveze društev upokojencev Slovenije, je izboljšati kakovost življenja osebam, starejšim od 69 let, ki živijo doma. "Prostovoljci obiskujejo starostnike in preko vprašalnikov ugotavljajo, ali potrebujejo kakršnokoli pomoč," pravi **Edo Kavčič**, koordinator projekta na Gorenjskem in predsednik Društva upokojencev Žirovnica. V Sloveniji je letos v projekt vključenih 154 upokojenskih društev, regija z največ sodelujočimi društvi pa je Gorenjska, kjer se v projekt vključuje 17 društev, ki so povezana v 15 enot.

Kako projekt Starejši za starejše izvajate na Gorenjskem?

"Z okoli dvesto prostovoljci 'pokrivamo' petnajst tisoč starejših. Približno dve tretjini je že anketiranih, četrtina pa po izsledkih anket rabi neko vrsto pomoči in jih naši prostovoljci periodično obiskujejo. Marsikdo ne ve, kje poiskati pomoč, naši prostovoljci pa so usposobljeni in vedo, na katere institucije se obrniti. Lani so se, denimo, društveni koordinatorji na Gorenjskem v 150 primerih obrnili na center za socialno delo (CSD), na patronažo pa v 69 primerih. Dobro sodelujemo tudi z Rdečim križem, Karitas, občinami, domovi za ostarele in drugimi institucijami."

S kakšnimi problemi se soočajo starejši?

Edo Kavčič, koordinator projekta Starejši za starejše na Gorenjskem

"Največ je osamljenosti. Marsikdo je ne prizna takoj, a se naši anketarji pri nekaterih zamudijo tudi po štiri ure, saj so tako veseli obiska. Prostovoljci jih periodično obiskujejo, ponekod tudi večkrat na mesec, nudijo jim tudi različne vrste laične pomoči, osamljene pa skušajo vključiti tudi v aktivnosti upokojenskih društev. Okoli 25, 30 odstotkov starejših ima finančne zadrege, čeprav redki priznajo, da rabi pomoč in se nekako znajdejo. Ankete kažejo, da vsak starostnik poje tri obroke na dan, vprašanje pa je, kaj si lahko privoščijo. Mnogim pomagajo bližnji, vsi pa nimajo te sreče. Nekoč je

jem delu opažajo tudi vaši prostovoljci?

"Nasilja nad starejšimi je več, kot si mislimo. Ponekod jim svojci ne pustijo delati z denarjem, dobijo tisto, kar jim odmerijo, omejijo jim bivalne prostore, po katerih se lahko gibajo. Spomnim se primera, ko je starejši gospe sin grozil, da jo bo ubil, tudi fizično se je znašal nad njo. Naša zaupnica ji je svetovala, naj pokliče policiste, ki so naredili zapisnik, poslikali njene poškodbe in sina klicali na policijsko postajo. Od takrat se je ni več fizično lotil, ji je pa še naprej grozil in jo zmerjal. Če naši prostovoljci zaznajo nasilje nad starejšimi, opozorijo pristojno institucijo, ki nato strokovno presodi, ali je treba ukrepati. Je pa to zelo delikatna tema, ob vmešavanju se lahko sproži reakcija, ki starostnikom še dodatno poslabša življenje."

Kako starostniki sprejemajo projekt?

"Projekt Starejši za starejše se je leta 2004 razvil iz programa Starejši za večjo kvaliteto življenja doma, ki so ga začeli izvajati leta 1997. Še vedno se zgodi, da kdo prostovoljcem zapre vrata pred nosom. Tiste, ki smatrajo, da ne rabi pomoči in odklonijo anketo, čez čas spet kontaktiramo. Na splošno pa je projekt dobro sprejet. Razlog za to je tudi v tem, da ankete opravljajo starejši prostovoljci v njihovem domačem kraju, saj jim uporabniki lažje zaupajo. V desetih letih bi radi v program vključili vsa društva upokojencev v Sloveniji."

naša prostovoljka 22. v mesecu obiskala bolno gospo z minimalno pokojnino. Imela je le še dva tisoč tolarjev in ni vedela, če bo sploh lahko jedla vsak dan. Njeni hčeri sta bili brezposelni. Priskrbeli smo ji paket hrane Rdečega križa, za dodelitev vsaj enkratne denarne pomoči pa smo se obrnili na CSD. Spomnim se tudi primera gospe, ki je živela skromno v dveh sobicah brez vode in stranišča, po vodo je morala v hlev čez cesto po strmih stopnicah. Prizadevali smo si, da je lahko čim prej šla v dom."

Vse več je govora o nasilju nad starejšimi. Ga pri svo-

Festival za starejše

Za sožitje vseh generacij

Ob mednarodnem dnevu starejših je bil v Ljubljani Festival za tretje življenjsko obdobje.

CVETO ZAPLOTNIK

Zveza društev upokojencev Slovenije in Zveza za tehnično kulturo Slovenije sta v sodelovanju z Inštitutom Hevrekal in nekaterimi drugimi partnerji pripravila od torka do četrta v Cankarjevem domu v Ljubljani tradicionalni, že osmi Festival za tretje življenjsko obdobje, ki je tokrat potekal pod geslom, aktualnim za sedanje čase in razmere - Za strpno in socialno sožitje vseh generacij. Letošnji festival je bil še obsežnejši in bogatejši kot prejšnja leta. Več kot sto trideset podjetij in nevladnih organizacij je predstavilo izdelke in storitve s področja zdravja, zdrave prehrane, turizma, rekreacije, bančništva, izobraževanja, založništva, domačnosti, domoljubja, rešitev za boljše življenje (med njimi tudi e-Gorenjska) ... Strokovnjaki so razpravljali o različnih problemih starejših, med drugim so ugotavljali, da demenca z naraščanjem deleža starejših postaja vse večji javno zdravstveni problem in da oblikovanje

nove solidarnosti med generacijami ogrožajo številčno neravnotežje med generacijami, stereotipno gledanje mlajših na starejše in problem kakovostne oskrbe onemoglih starih ljudi. Razpravljali so še o revščini med starejšimi in o preprečevanju nasilja, opozorili pa so tudi na težave, ki jih starejšim povzroča bivanje v stanovanjskih blokih brez dvigal. Starejši so si lahko izmerili biopotencial, se seznanili s policijskimi preventivnimi nasveti za večjo varnost, s plesom in jogo za tretjo generacijo ... Vodstvo Zveze društev upokojencev Slovenije se je srečalo s predsedniki (predstavniki) parlamentarnih strank. Skupnost socialnih zavodov Slovenije je predstavila Knjižico receptov za dolgo življenje, v kateri predstavljajo svoje izkušnje tudi Lucija Antonin in Marija Škofic iz Doma starejših občanov Kamnik, Franciška Petročnik iz Doma počitka Mengeš in Viktorija Švab iz Doma upokojencev Kranj. V času festivala je bilo več kulturnih in zabavnih dogodkov, s svojimi nastopi so jih popestrile tudi nekatere gorenjske skupine.

Med ogledom poslikanega lesa / Foto: Gorazd Kavčič

Festival za starejše - tudi priložnost za srečanje, pogovor ...

Starejši na masažnem fotelju

Ohranjanje tradicije in koristno preživljanje starosti

Jubilej

Zdrav in čil šestdesetletnik

Društvo upokojencev Tržič deluje 60 let. Bera dela je bogata, meni predsednik Karel Štucin. Nove častne članice so Vida Mejač, Elizabeta Štrukelj in Elizabeta Ortner Born.

STOJAN SAJE

Leta 1948 je dal Jože Salberger pobudo za ustanovitev Društva upokojencev Tržič. Vanj se je vpisalo 155 članov. Desetletje pozneje so se približali številki tisoč. Leta 2008 so našli 1659 članov. Sedaj je v društvu povezanih več kot polovica upokojencev. Vodstvo si prizadeva za pridobivanje mlajših upokojencev, ki bi pomagali pri obsežnem delu. "Bera dosedanjega dela je bogata, o tem smo veliko zapisali v biltenu društva. Aktivni smo pri športu in rekreaciji, skupaj odhajamo na izlete, skrbimo za bolne in socialno ogrožene, rešujemo stanovanjske probleme in spodbujamo kulturne dejavnosti. Društvo vstopa v tretje življenjsko obdobje. V njem nas čaka sprejemanje novih izzivov, ki so povezani s staranjem populacije. Upokojencev je več, kot imamo članov, zato vabim v naše vrste še druge," je dejal na slovesnosti v Osnovni šoli Križe **Karel Štucin**, predsednik Društva upokojencev Tržič. Tržiški župan **Borut Sajovic** je društvo primerjal z zdravim in čilim šestdesetletnikom, ki ima pred seboj še dolgo pot. Zahvalil se je vsem, ki so s svojim delom prispevali k razvoju društva in države. Za uspešno sodelovanje upokojencev na tekmovanjih je sekretarka Športne zveze Tržič **Biserka Drinovec** izročila priznanje društvu ob jubileju. Zlato plaketo Zveze društev upokojencev Slovenije je tržiškemu društvu podelila predsednica dr. Mateja

Od desne: Vida Mejač, Elizabeta Štrukelj, Elizabeta Ortner Born, Karel Štucin

Kožuh Novak. Slavljenec je zaželel uspešno bodoče delo predsednik Zveze DU za Gorenjsko **Janez Šolar**, ki je čestital tudi trem novim častnim članicam društva. Prvo listino častnega članstva je prejela **Elizabeta Ortner Born.** Baronica iz Jelen-dola je znana dobrotnica, ki pomaga raznim društvom. Upokojencem je pomagala pri izvedbi praznovanja obletnice društva. Drugi dve listini sta si prislužili aktiv-

ni sodelavki društva. **Vida Mejač**, ki od leta 1988 opravlja delo tajnice, je s svojim znanjem in organizacijskimi sposobnostmi veliko prispevala k uspešnemu delu. Skrbi tudi za računovodstvo, že več kot petnajst let pa vodi komisijo za izlete. **Elizabeta Štrukelj** aktivno deluje v upravnem odboru društva, stanovanjski komisiji in komisiji za izlete. Več kot deset let vodi izlete. Skrbi za vrsto drugih

opravil, tudi za čiščenje društvenih prostorov. Prireditev je popestril bogat kulturni spored. Publika je navdušila 23-članski moški zbor Društva upokojencev Tržič, ki ga vodi **Stane Bitežnik.** Pridružil se mu je tudi ženski zbor KUD Bistrica, v katerem od leta 2005 deluje upokojenski zbor. Nastopila sta še orkester harmonik Glasbene šole Tržič, ki ga je zadnjič vodil **Marjan Bone**, pa ansambel kitar Svarun.

Moški pevski zbor Društva upokojencev Tržič

Rekreacija

Tek je zanjo pravi užitek

Marija Žmavc iz Kranja se je s tekom začela ukvarjati pred dvanajstimi leti. Kot pravi, se sedaj veliko bolje počuti, in doda, da leta za tek niso nobena ovira in izgovor.

MAJA BERTONCELJ

Z rekreacijo se ukvarja vedno več starejših. Ena izmed njih je 66-letna Marija Žmavc iz Kranja. Njena rekreacija je tek. Je tudi članica rekreativne ekipe Gorenjskega glasa. "Ekipi sem se priključila, ker treningi potekajo v Kranju in ker mi je všeč, da ne tečem sama, da imam na treningu družbo. Potem je veliko lažje," pravi Marija, ki se je s tekom začela ukvarjati pred dvanajstimi leti, športno aktivna pa je bila že v otroštvu. Vrsto let je trenirala gimnastiko.

"Pred dvanajstimi leti sem spoznala prijatelja, ki je tekač in me je vpeljal v teke: ravninske pa tudi gorske. Slednjih se sedaj ne udeležujem več, tečem le še po ravnem," pojasni svoje tekaške začetke ter doda: "Ni mi bilo težko začeti. Najprej sem tekla dvesto, petsto metrov, vsak dan malce dlje, tako da sem prišla na pet kilometrov, pa potem na deset kilometrov in več. Nekajkrat sem tekla tudi na ljubljanskem polmaratonu. Tek mi je postal pravi užitek in to mi je še vedno."

Udeležuje se tudi rekreativnih tekaških tekmovanj. Letos je v kategoriji žensk, starih šestdeset let in več, zmagala v Gorenjskem pokalu v rekreativnih tekih. "Še dobro se spominim svojega prvega tekmovanja. To je bil tek na Mohor 1. junija 1996. Bila sem še brez kondicije. Prijatelj me je prijavil in me postavil pred dejstvo. Malo sem tekla, malo hodila. To je bil moj krst," je obudila spomine. Od takrat pa do

Marija Žmavc

danes se je v njeni zbirki nabralo že blizu dvesto medalj in okrog trideset pokalov. "Ko dobiš prvo medaljo, misliš, da si nekje v nebesih. Ogromno ti pomeni. Je prijeten občutek, da zmoreš. Medalje in pokali me spominjajo na vse te teke. Res je, da nimam več vseh. Nekaj sem jih podelila že vnučkom. Spodbujam jih k teku in za nagrado dobijo medaljo," pojasni Marija, za katero so tekmovanja spodbuda: "Ko si enkrat v teku, so treningi in tekme kot zdravo

mamilo. Letos se udeležujem večinoma le Gorenjskega pokala v rekreativnih tekih, sem pa hodila tudi na dolenskega, primorskega, štajerskega, tekla na prireditvah Slovenija teče za zdravje. Ob sobotah in nedeljah me nikoli ni bilo doma."

Pri njenem športnem udejstvanju jo spodbujajo tudi domači in prijatelji. "Če bom zdrava in če bom zmogla, bom še naprej tekla. Nikoli pa ne veš, kaj pride v življenju," zaključuje Marija.

Marija teče redno vsaj dvakrat na teden, poleg tega enkrat na teden obiskuje še telovadbo, večkrat gre tudi plavat. "Odkar tečem, se veliko bolje počutim. Vsi stresi gredo stran. Tek je zame že kar potreba, ne le hobi. Leta pri tem niso nobena ovira, noben izgovor," pravi.

Kultura

Večer folklore

V Cerkljah nastopilo deset folklornih skupin.

SIMON ŠUBIC

V Društvu upokojencev Cerklje so pred tremi leti ustanovili folklorno skupino Strmol, ki vadi pod mentorstvom Branka Šmida, v njej pa ta trenutek pleše osem parov. Doslej so sodelovali že na številnih folklornih srečanjih, gostovali so tudi že v Italiji. Njihova vse večja zagnanost in številna poznanstva z drugimi folklornimi skupinami v Sloveniji, predvsem upokojenskimi, sta narekovali odločitvi, da ob letošnjem prazniku občine Cerklje in v okviru projekta Progres - Teden enakih možnosti zadnjo septembrsko nedeljo pripravijo zanimivo prireditev Večer folklornih skupin.

V dvorani Kulturnega doma Ignacija Borštnika v Cerkljah so plesale vse generacije - od malčkov do upokojencev, saj so se ljubiteljem folklornih plesov poleg gostiteljev predstavile tudi folklorna skupina vrtca Murenčki Cerklje, otroška folklorna skupina Preddvor, mladi plesalci iz Slovenskega prosvetnega društva Zarja iz Železne Kaple ter folklorna društva Svoboda Mengeš, DU Vipava, Kamnik in Naklo. Zanimiv večer so še dodatno z ubranim ljudskim petjem popestrili Kranjski furmani iz Akademske folklorne skupine Ozara. "Glede na dober odziv gledalcev, ki so povsem napolnili kulturno dvorano, bomo poskušali prireditev organizirati tudi prihodnje leto," je dejal **Ivan Kropivnik**, predsednik DU Cerklje.

Foto: Matic Zorman

Folklorna skupina Strmol iz Cerkelj

Foto: Matic Zorman

Poleg upokojencev so zaplesali tudi otroci.

Setveni koledar

OKTOBER - VINOTOK

1	sre.	Julija	■		
2	čet.	Bogumil	■		
3	pet.	Terezija	■		
4	sob.	Franc	■		
5	ned.	Marcel	■		☾
6	pon.	Vera	■		
7	tor.	Marko	■		
8	sre.	Brigita	■		
9	čet.	Abraham	■		
10	pet.	Danijel	■		
11	sob.	Milan	■		
12	ned.	Maks	■		
13	pon.	Edvard	■		
14	tor.	Veselko	■		○
15	sre.	Terezija	■		
16	čet.	Jadviga	■		
17	pet.	Marjeta	■		
18	sob.	Luka	■		
19	ned.	Etbin	■		☾
20	pon.	Irena	■		
21	tor.	Urška	■		
22	sre.	Vendelin	■		
23	čet.	Severin	■		
24	pet.	Rafael	■		
25	sob.	Darija	■		
26	ned.	Lucijan	■		
27	pon.	Sabina	■		
28	tor.	Simon	■		
29	sre.	Ida	■		●
30	čet.	Marcel	■		
31	pet.	Bolfenk, Dan reformacije	■		

Legenda:

- korenina, ■ cvet, ■ list,
- plod, □ neugodno, ■ presajanje

- mlaj, ○ ščip
- ☾ začetek časa za obiranje, ☾ začetek časa za presajanje

V vrtu

Izbira rastlin

Ko je izdelan idejni načrt in postavljeno ogrodje vrta, je čas, da premislimo o izbiri rastlin.

VALENTINA SCHMITZER*

Odločimo se za takšne rastline, ki bodo dopolnile koncept našega novega vrta, hkrati pa se bodo na izbranem rastišču tudi dobro počutile. Prava izbira zato ne temelji le na estetski vrednosti, pač pa moramo upoštevati rastne pogoje, potrebno vzdrževanje in funkcionalnost.

Potrebe rastlin

Trajnice izvirajo iz različnih krajev, zato je poznavanje temeljnih zahtev rastlin izrednega pomena. Svetlobne in druge klimatske razmere, prehranjenost in reakcija tal, potrebe po vodi ter ekosistemski odnosi so najpomembnejši kazalci, ki jih moramo upoštevati pri zagotavljanju optimalnih pogojev rasti. Rastline, ki se dobro počutijo na polnem soncu, bodo v senci hirale, cvetele manj bogato in intenzivno, podobno se zgodi tudi v primeru, če posadimo

Hoste so tipične senčne rastline, ki se slabo počutijo na polnem soncu.

senčne rastline na sončno lokacijo. Preskrba z vodo in mineralnimi hranili je osnovni pogoj za uspešno rast, vendar pa so tudi potrebe po teh dejavnikih med skupinami rastlin različne. Različni netreski, homulice, šaši in trave uspevajo v bolj sušnem okolju, zato je smiselno, da jih posadimo sku-

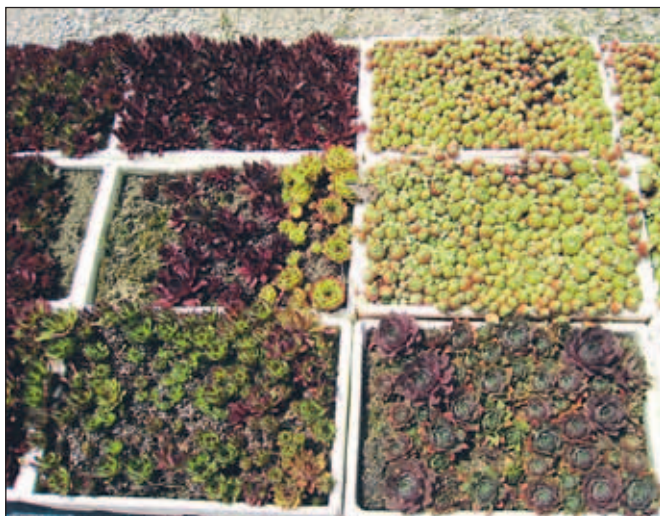
paj. Na ta način na vrtu razporedimo tudi rastline, ki so specifične glede kislosti tal. Borovnice, rododendroni in vresovke so tipične rastline kislih tal in jim je z dodatki treba zagotoviti dovolj nizek pH. Prav tako je pomembno poznavanje odnosov med rastlinami; nekatere izmed njih namreč izločajo snovi, ki so lahko drugim škodljive in močno vplivajo na njihovo rast in razvoj (oreh na primer izloča alkaloid juglon, ki zavira kalitev semen).

Zdrave sadike

Ko je izbira rastlin dokončana, se odpravimo po sadilni material. Sadike lesnatih in zelnatih trajnic, ki so bile vzgojene pri nas, večkrat presajene in morda celo prezimljene, imajo prednost pred sadikami iz uvoza. Prve so namreč veliko bolj prilagojene na naše specifične klimatske razmere in so razvile gost in zdrav kore-

ninski sistem, ki je že kmalu po presajanju sposoben črpanja hranil. Osnovno zdravstveno stanje je že po kratkem pregledu sadike očitno. Zdrava in intenzivna barva, lepo razporejeni poganjki, napeti brsti in cvetne zasnovi (seveda pri cvetočih trajnicah) so kazalci, da se rastlina dobro počuti. Pazljivi bodite na razne kloroze (obarvanje listov), tanke in podaljšane poganjke, venenje in propadanje nadzemnih delov - vse to so znaki, da je s sadiko nekaj narobe. Bolje je odšteti nekaj evrov več in kupiti bujnejšo in zdravo rastlino v drevesnici, kot pa iskati razne akcije po trgovskih centrih. Poleg tega pa so vam v drevesnicah na voljo tudi strokovnjaki, ki vam bodo z veseljem odgovorili na vprašanja o pravilni izbiri, negi in zahtevah rastlin.

*Valentina Schmitzer, uni. dipl. ing. kraj. arh., dipl. ing. agr.

Netreski prenesejo bolj sušna in senčna rastišča.

V sadnem vrtu

Obiranje sadja

Sadje, ki dozori na drevesu in ga obiramo v t. i. užitni zrelosti, je vedno slajše in sočnejše od tistega, ki ga kupimo v trgovini.

VALENTINA SCHMITZER*

V intenzivnih sadovnjakih, kjer se sadje prideluje za trg, se obira nekoliko prej - v tehnološki zrelosti. S tem zagotovimo boljše skladiščne sposobnosti pridelka, hkrati pa se plodovi, ki niso popolnoma zreli, tudi lažje transportirajo. Tehnološka zrelost za posamezno sadno vrsto (in tudi sorto) je določena na podlagi različnih meritev (velikost plodov, vsebnost sladkorjev, škroba, obarvanost plodov) in praviloma nastopi nekaj dni pred užitno zrelostjo. Tudi v domačem sadovnjaku se lahko odločimo za obiranje v tehnološki zrelosti, če imamo posajenih več dreves in želimo del sadja čim dlje skladiščiti. Paziti moramo, da ne obiramo prezgodaj, saj to vpliva tako na maso pridelka kot tudi na notranjo kakovost. Tako sadje ni tako bogatega okusa, je manj obarvano (prezelena jabolka, breskve), vsebuje več škroba, na plodovih pa se lahko pojavljajo tudi različne fiziološke motnje. Po drugi stra-

ni pa prepozno obiranje vpliva na slabše skladiščne sposobnosti in dovzetnost plodov za poškodbe. Za pravičen termin obiranja moramo torej spremljati razvoj plodov, poznati časovne okvire dozorevanja posameznih sadnih vrst in sort ter seveda vedeti, ali želimo plodove jesti takoj, jih skladiščiti ali celo nameniti za predelavo v sokove, marmelade ali kompote. Nekaj plodov pa pustimo na vrtu za ježkovo ozimnico.

Mrežavost plodov hrušk

Nekatere sorte hrušk (viljamovka in konferans) so izredno občutljive na pojav mrežavosti. Taki plodovi so manj atraktivni, dosegajo nižjo ceno ali pa so celo namenjeni le za predelavo. Znaki mrežavosti plodov pa niso bolezenski, pojavljajo se zaradi različnih zunanjih dejavnikov. Lahko gre za posledice prevelike količine padavin spomladi (velike vlage), kar povzroča pokanje povrhnjice. Majhne rane se zacelijo in z rastjo se na površini plodov pojavi značilen mrežast preplet. Do podobnih poškodb pride tudi ob

Ježek je v sadovnjaku dobrodošel gost.

pokanju povrhnjice zaradi nizkih temperatur, sesanja pršic in različnih bolezni. Mrežavost plodov je torej eden od pojavov, ki se jim v

domačem sadnem vrtu težko izognemo, vendar pa je dobro vedeti, da je tako sadje prav tako zdravo kot tisto brezhibnega videza.

Zaščita z bakrom

Zdaj je še čas za zaščito sadnih dreves z bakrom. Ta pripravek je dovoljen tudi v ekološki pridelavi sadja. Uporablja se za preventivo pred glivičnimi boleznimi in posledično zaradi dobre zdravstvenega stanja vpliva na prezimitev rastlin.

*Valentina Schmitzer, uni. dipl. ing. kraj. arh. dipl. ing. agr.

Viljamovka v tehnološki zrelosti

V SLOGI JE MOČ!

SLOGA

Kmetijsko gospodarstvo Sloga, s.a.s.

AKTUALNA PONUDBA

- semena trav
- velika izbira čebulnic
- možen nakup posameznih čebulnic

ZA JESENSKA OPRAVILA

- posode za vino
- kadi za zelje in sadje
- PVC posoda in vreče
- mlinci in stiskalnice za sadje
- zaboji za krompir, zelenjavo in sadje

PREVERJENA KAKOVOST

- čebulček in česen
- vrtno in ročno orodje
- semena, gnojila in zemlja
- darilni program in aranžiranje
- trajnice, lončnice in okrasni lonci

VSE ZA UREJANJE GROBOV

- velika izbira sveč
- aranžiranje ikeban
- mačehe, krizanteme
- pesek in zemlja za grobove

KVC KRANJ: Šuceva 27, 4000 Kranj, tel.: 04 20 14 960

KVC NAKLO: Cesta na Okroglo 1a, Naklo, tel.: 04 59 51 943

KTC ŠENČUR: Kranjska c. 29, Šenčur, tel.: 04 25 19 772

Okrasne rastline

Bonsaj

RUTH PODGORNIK REŠ

Bonsai v japonščini pomeni drevo v posodi, ki je v primerjavi z drevesom v naravi proporcionalno pomanjšano, je njegova kopija. A ne samo to. Bonsajizem je umetnost in filozofija, sodelovanje z naravo in meditacija.

Najstarejši bonsaji na Japonskem so stari več kot šeststo let in imajo status državnega zaklada. Primerki, ki se prenašajo iz roda v rod, so neprecenljive vrednosti.

Kdaj je bonsaj vstopil v zgodovino človeštva, ni natančno znano. Očitno je le, da se je to zgodilo na Kitajskem pred 12. stoletjem in nato na Japonskem, kjer so v zadnjih stoletjih to umetnost izoblikovali do največje popolnosti. Bonsaj ni genetsko spremenjena rastlina, ni nikakršna posebna vrsta dreves. Lahko jih vzgojimo iz potaknjencev, iz dreves, kupljenih v drevesnicah, ali pa iz jama-dorijev - dreves, najdenih v naravi. Uporabljamo posebne tehnike, od katerih je najpomembnejša žičenje, upoštevamo pa zlasti zakone narave.

Dolga leta je prevladovalo napačno mišljenje, da so ta drevesca posebne vrste, ki jih je zelo težko gojiti. Evropske drevesne vrste lahko vzgajamo enako kot japonske ali tudi tropske. Oblikujemo jih v različne sloge, njihova velikost pa se giblje od nekaj centimetrov do dobrega metra. Zaradi raznolikosti rastlinskih vrst in posameznih rastlin, natančnih navodil oziroma meril vzgoje ni mogoče določiti. Vzornik nam je narava. Posnemamo rast dreves iz naravnih rastišč in upoštevamo simboličnost treh točk, ki v zamišljenem obrisu oblikujejo nepravilen trikotnik. Najnižja točka simbolizira zemljo, srednja človeka in najvišja nebo. Skušamo se približati razmerju 1:6 med debelino debla ter višino drevesa. Torej, trideset centimetrov visok bonsaj naj bi imel deblo debelo vsaj pet centimetrov. Zelo pomembna je tudi oblika in razporeditev vidnih korenin, ki se imenuje nebari in simbolizira trdnost in moč.

Kam postavimo bonsaj?

To so drevesa, zato je njihovo mesto na prostem. Tudi tako imenovane so-

Jeseni žarijo bonsaji z obarvanimi listi in plodovi.

bne bonsaje, ki obsegajo tropske in subtropske vrste, imamo od pomladi do jeseni zunaj. Ko se temperature spustijo pod 10 stopinj Celzija, jih odnesemo v stanovanje.

Posoda

Ni le navadno korito ali lonec, temveč neločljiv in nujen del bonsaja, drevesa v posodi. Zato jo je treba nadvse skrbno izbrati, da bo zadovoljevala njegove fiziološke potrebe, obenem pa ga estetsko dopolnjevala. Iglavce praviloma sadimo v ne-glazirane posode naravnih barv, kot so rjava, siva in ze-

lena. Listavce sadimo predvsem v glazirane in tudi ne-glazirane posode vseh barv. Možni so različni odtenki barve na posodi, odvisno, kaj želimo poudariti - npr. močne jesenske barve listov. Za cvetoče bonsaje izberemo glazirane posode svetlejših barv - modre, bele, rumene in zelene.

Oskrba

Bonsaje redno zalivamo in dognojujemo. Gnojenje v rastni sezoni je nujno. Zračne se zgodaj spomladi in konča, ko nastopi mrzlo vreme, nekje ob koncu septembra ali oktobra. Notra-

Tudi otroci radi skrbijo za bonsaje.

Pomladno veselje s cvetočo jablano in azalejo.

Okrasne rastline

nje bonsaje gnojimo seveda tudi pozimi. Uporabljamo organska in mineralna gnojila. Organska, npr. Biogold, vsebujejo poleg hranil tudi organsko maso z mikroorganizmi, ki so zelo pomembni pri mikorizi, simbiozi gliv z drevesom. Ker so počasneje delujoča, z njimi ne moremo povzročiti "ožiga" korenin. Podoben učinek dosežemo z uporabo počasi topnih mineralnih gnojil, npr. Osmocote. Najprimernejša mineralna gnojila za bonsaje so v vodi popolno topna in poleg osnovnih hranil vsebujejo tudi mikroelemente. Njihova prednost je, da jih lahko natančno doziramo in so rastlinam hitro dostopna. Pazimo na pravilne koncentracije pri mešanju z vodo.

Kaj poleg ljubezni do bonsaja, vode in gnojila, potrebujemo za redno nego?

Od orodja so nepogrešljive le posebne konkavne škarje za rezanje vej, za žičenje pa posebna žica iz aloksiranega aluminija ter ostali pripomočki, kot so japonska cepilna pasta, posebna orodja, Akadama - japonska zemlja za bonsaje, sita, natezala, literatura.

Prezimovanje

Bonsaji so še vedno drevesa z istimi lastnostmi, zahtevami, kot tista v naravi. Zato drevesne vrste, ki zdržijo zunaj v našem okolju - vse domače vrste (gaber, macesen, lipa, bor, smreka, bukev ...), prezimujemo zunaj. Pazimo le, da so zaščitena pred vetrom in jih v primeru težkega snega čistimo sproti. Bonsaje v daljših obdobjih brez snežne odeje in padavin, še posebej če zemlja ni zamrznjena, občasno zalijemo. Tropske vrste, kot so na primer fikusi in cormone, bodo zimo preživele v toplem prostoru z ogrevanjem od 18 do 25 stopinj Celzija, na primerni svetlobi, stran od radiatorjev in televizorjev. Zalivamo jih manj kot poleti, a je vlažnost, predvsem zračna, kritični dejavnik za uspešno preživetje v tem letnem času. Subtropskim vrstam in rastlinam Sredozemlja - kitajskim brestom, zelkovim, serissam, oljkam in citrusom moramo nuditi hladen prostor, kjer se temperatura giblje od 0 do 8 stopinj Celzija. Torej - primerna svetloba in ne prevlažna zemlja ter malo sreče, pa bodo bonsaji dočakali pomlad. Takrat nas pa znova čaka kopica dela s presajanjem in oblikovanjem.

Poleti morajo biti sobni bonsaji na prostem.

Japonski mojster Kawabe iz na videz nemogočega materiala ustvarja bonsaj.

Hinoki cipresa

Japonski javor

Zanimivost

Kjer je pesem, sva tudi midva

Zakonca Jagodic se po upokojitvi aktivno posvečata ljudski glasbi, petju, plesu in igranju na harmoniko.

JASNA PALADIN

Kamniški upokojenci si svojih kulturnih in družabnih prireditev že dolgo ne morejo več predstavljati brez sodelovanja Angele in Jožeta Jagodica z Žal nad Kamnikom, s svojo glasbo pa sta vse bolj prepoznavna tudi v širši okolici. In to vsak na svoj način. Angela že šesto leto poje pri ljudskih pevkah Predicah, Jože pa s svojo harmoniko spremlja predvsem folklorno skupino Društva upokojencev Kamnik.

"Kamničani naju v glavnem res poznajo po glasbi, saj že dolgo velja - kjer je pesem,

Angela in Jože Jagodic

"Klasično zborovsko petje nekako ni bilo zame, saj sem si vedno želela prepevati le ljudske pesmi. Ko se je pokazala priložnost za ustanovitev vokalne skupine, sem brez težav našla nekaj somišljenic. "

tam sva tudi midva. Zadnjih šestnajst let, odkar sva upokojena, se temu zares v celoti posvečava, prej nekako ni bilo ne časa ne družbe. Po upokojitvi sva prav zaradi glasbe doživela ogromno lepih stvari in prepotovala celo Slovenijo - sama, s prejšnjim turističnim društvom ali pa s kamniškimi upokojenci," pove Angela Jagodic, kuharica po poklicu, ki je že kot mlado dekle rada prepevala pod kozolcem, kasneje pa tudi s tovarniškim pevskim zborom Titan. Dolgoletna želja, povezana s prepevanjem, se ji je

uresničila šele pred šestimi leti. "Klasično zborovsko petje nekako ni bilo zame, saj sem si vedno želela prepevati le ljudske pesmi. Ko se je pokazala priložnost za ustanovitev vokalne skupine, sem brez težav našla nekaj somišljenic. Predice smo lani praznovala peto obletnico delovanja, v šestih letih pa se je nabralo skoraj tristo nastopov," pravi Angela in dodaja: "Sprva smo želele peti le za svojo dušo, zdaj pa nas vabijo že na vse konce Slovenije." S svojim značilnim altom Angela rada zapoje tudi

doma, kjer se ji s harmoniko rad pridruži mož Jože, ki je godec že od malega. Pred leti je v nesreči na kmetiji izgubil dva prsta, a ga to od igranja ni odvrnilo. Danes z velikim veseljem spremlja plesalce kamniške folklorne skupine, skupaj z ženo in Predicami pa nastopa po domovih za upokojence, kjer pripravijo skupni kulturni program. Posebnih glasbenih načrtov nimata, si pa želita, da bi bilo v prihodnje še veliko takšnih let, ko ne mine teden, da ne bi kje nastopala.